

ZALECENIA OCHRONNE DLA GATUNKÓW ZWIERZĄT BADANYCH W LATACH 2009-2011

Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Proponowane zalecenia ochronne
4045	łątka ozdobna	<i>Coenagrion ornatum</i>	<p>1. Dla utrzymywania siedliska (rowy, drobne strumienie) w określonym stadium sukcesji niezbędne jest wykaszanie dna cieku i skarp przed okresem pojawu imagines i usuwanie kęp turzycy tunikowej.</p> <p>2. Dodatkowo wskazane jest dosadzanie potoczniaka wąskolistnego <i>Berula erecta</i> w miejscach, gdzie jest go mało lub w miejscach po usunięciu kęp turzycy.</p> <p>Od 2007 roku prowadzone są przez Zamojskie Towarzystwo Przyrodnicze doraźne zabiegi ochronne na stanowisku Śniatycze.</p>
1042	załotka większa	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	<p>1. Objęcie niektórych stanowisk ochroną – rezerwatową częściową lub w postaci użytku ekologicznego.</p> <p>2. Zabiegi ochrony czynnej w celu podniesienia poziomu wody na ok. 10 stanowiskach (powstrzymanie ucieczki wody z danego obiektu poprzez np. założenie/modernizację systemu zastawek na rowach odprowadzających wodę).</p> <p>3. Zabiegi ochrony czynnej, oparte na tzw. modelu rotacyjnym (4–6 stanowisk), dla utrzymania mozaiki stadiów sukcesyjnych poprzez usuwanie roślinności i osadów z różnych fragmentów stanowisk w kolejnych latach. Alternatywnie - wykopanie niewielkich nowych zbiorników wodnych.</p>
1074	barczatka kataks	<i>Eriogaster catax</i>	<p>Pozostawianie w przestrzeni użytkowanej przez człowieka pewnych skrawków terenu nie podlegających zagospodarowaniu, takich jak skarpy, miedze, przydroża, ekotony las – pole, oraz dopuszczeniu, by w wyniku naturalnej sukcesji kształtowały się na nich ciepłolubne zarośla tarninowe.</p>
4038	czerwończyk fioletek	<i>Lycaena helle</i>	<p>1. Utrzymywanie i/lub kształtowanie wiatrochronów na stanowiskach gatunku.</p> <p>2. Stosowanie określonego sposobu użytkowania siedlisk - ekstensywny, mozaikowy i wysoki pokos. Na stanowiskach badanych w ramach monitoringu 2011 r. nie prowadzono dotychczas zabiegów ochronnych,</p>

ZALECENIA OCHRONNE

			dedykowanych specjalnie poprawie warunków bytowania gatunku. 3. W odniesieniu do niektórych stanowisk - ochrona obszarowa (rozszerzenie odpowiednich obszarów Natura 2000, w bliskości których znajdują się stanowiska.
1058	modraszek arion	<i>Maculinea arion</i>	1. W przypadku stanowisk związanych z drogami leśnymi służą im takie zabiegi jak utrzymywanie szerokich przydroży, przekopywanie pasów przeciwpożarowych (powodujących odtwarzanie wczesnosukcesyjnych siedlisk). Korzystne byłoby dopasowanie tych aktywności do potrzeb gatunku tj. odpowiednia częstotliwość i rotacja. 2. W przypadku powierzchni obejmujących pasy technologiczne zaleca się suwanie nalotu w sposób rotacyjny i uwzględniający potrzeby gatunku (oszczędzanie fragmentów podłoża z dobrze wykształconą murawą napiaskową). 3. W przypadku części stanowisk – ekstensywny wypas, usuwanie nadmiaru krzewów i krzewinek (np. żarnowca), wycinanie drzew i ich odrostów. Dla pojedynczych stanowisk - kontrolowane wypalenia.
4042	modraszek eroides	<i>Polyommatus eroides</i>	Wyniki przeprowadzonego monitoringu oraz stan wiedzy na temat ekologii gatunku w Polsce nie dają podstaw do zaproponowania specyficznych działań ochronnych. Przypuszczalnie gatunkowi powinny sprzyjać działania promujące przestrzenie otwarte w lasach (głównie borach sosnowych) porośnięte roślinami żywicielskimi i nektarodajnymi), podobne do działań zaproponowanych dla szlaczkonii szafrańca.
1061	modraszek nausitous	<i>Maculinea nausithous</i>	Odpowiedni sposób użytkowania siedlisk (uwzględniający cykl życiowy gatunku). Optymalnym sposobem użytkowania jest późny pokos (niekoniecznie całego obszaru co roku). Sugeruje się nakłanianie właścicieli terenu do przystąpienia do programów rolnośrodowiskowych i skorzystanie z pakietu dla łąk trzęślicowych (rotacyjne koszenie co roku 50% powierzchni), które są typowym siedliskiem gatunku. W przypadku zarastania roślinami inwazyjnymi, szczególnie nawłocią możliwe jest wcześniejsze koszenie przed okresem kwitnienia niepożądanych roślin.
1059	modraszek telejus	<i>Maculinea teleius</i>	j.w.
1056	niepylak mnemosyna	<i>Parnassius mnemosyne</i>	1.Okresowe (przynajmniej co kilka lat) wykaszanie porzuconych łąk. 2. Usuwanie drzew i krzewów.

ZALECENIA OCHRONNE

			<p>3. Przeciwdziałanie celowym zalesieniom na wyłączanych z gospodarki rolnej stanowiskach niepylaka mnemozyny.</p> <p>4. Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów uniemożliwiających całkowite odcięcie przez zabudowę terenów wilgotnych od lasu.</p>
1052	przeplatka maturalna	<i>Hypodryas maturalna</i>	<p>Działania ochronne w stosunku do przeplatki maturalnej powinny polegać na pozostawieniu w przestrzeni użytkowanej przez człowieka pewnych skrawków terenu nie podlegających zagospodarowaniu, takich jak wały, miedze, przydroża leśne, ekotony las – łąka oraz las – pole, a także dopuszczeniu, by w wyniku naturalnej sukcesji kształtowały się na nich ciepłolubne zarośla z udziałem jesionu. Sztuczne kształtowanie takich zarośli (sadzenie jesionu) nie jest na razie konieczne, bo drzewo to jest bardzo szeroko rozpowszechnione, łatwo się wysiewa spontanicznie.</p>
1071	strzępotek edypus	<i>Coenonympha oedippus</i>	<p>1. Utrzymywanie otwartego charakteru siedlisk ze strukturą kępkową i licznym występowaniem trzęsicy modrej poprzez późne wysokie koszenie rotacyjnie fragmentów siedliska oraz eliminację lub przynajmniej redukcję pokrywy trzciny (miejsca porośnięte tą rośliną stają się nieatrakcyjne dla gatunku), a także usuwanie podrostu drzew i krzewów. Zabiegi takie mały miejsce ostatnio na Torfowiku Rynki i Torfowisku Sobowice.</p> <p>2. Utrzymywanie właściwych stosunków wodnych (nie dopuszczać do przesuszenia sprzyjającego sukcesji) oraz zapobieganie eutrofizacji siedliska.</p> <p>3. Odtworzenie siedliska i reintrodukcja gatunku w polskiej części Puszczy Białowieskiej (występuje on wciąż na Białorusi).</p>
1070	strzępotek hero	<i>Coenonympha hero</i>	<p>Koszenie rotacyjne (co 5-6 lat) części stanowisk, usuwanie podrostu drzew i krzewów, eliminacja nawłoci.</p> <p>Ponieważ zachowanie gatunku zależne jest od stanu środowisk ekotonowych w lasach liściastych, należy prowadzić selektywną małoobszarową ścinę, cięcie odrosłowe oraz ekstensywny wypas lub rotacyjne koszenie. apobieganie intensyfikacji użytkowania śródleśnych i przyleśnych łąk.</p>
4030	szlaczkoń szafraniec	<i>Colias myrmidone</i>	<p>Pozostawianie części zrębów do naturalnego odnowienia, a kluczowe siedliska utrzymywać w stanie bezleśnym.</p> <p>Uwaga: ochrona ścisła może prowadzić do degradacji</p>

ZALECENIA OCHRONNE

			siedlisk. W rezerwach (np. Jelonka) - okresowa wycinkę gatunków drzewiastych w miejscach występowania rośliny żywicielskiej gatunku – szczyrzczeńców; zmniejszenie pokrywy wrzosu i paproci; ew. kontrolowane wypalenia fragmentów powierzchni.
4014	biegacz urozmaicony	<i>Carabus variolosus</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pozostawianie leżących pni drzew w otoczeniu potoku, 2. W przypadku prowadzenia wycinki drzew w bezpośrednim otoczeniu potoku, ścinę i zrywkę prowadzić tak, aby w jak najmniejszym stopniu uszkadzać koryto potoku i jego pobraża w pasie przynajmniej 5 m po obu stronach; 3. Podczas prowadzenia ewentualnej przebudowy drzewostanów w otoczeniu potoków preferować drzewa liściaste (szczególnie buka), 4. W pasie przynajmniej 15 m po obu stronach potoku nie składować pozyskanego drewna, 5. Rezygnacja z realizacji projektów hydrotechnicznych mogących zakłócić lokalny reżim hydrologiczny potoków, którego pobraża zasiedla gatunek, 6. Ograniczenie możliwości penetracji stanowisk poprzez ustanowienie form ochrony obszarowej.
9001	biegacz Zawadzkiego	<i>Carabus zawadzki</i>	Zdefiniowanie działań ochronnych względem biegacza Zawadzkiego nie jest możliwe (brak wiedzy o jego wymaganiach co do siedliska).
1083	jelonek rogacz	<i>Lucanus cervus</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Usuwanie zbyt gęstego podszytu i podrostu leśnego w celu wpuszczenia większej ilości słońca w dno lasu i ogrzania miejsc rozwoju larw jelonka. 2. Stopniowe zwiększanie udziału dębów w drzewostanach otaczających stanowiska jelonka. 3. Na stanowiskach występowania jelonka należałoby wdrożyć specjalne zasady gospodarki leśnej, polegające na prowadzeniu wyłącznie pozyskania przerobowego dębu (wycinanie nie więcej niż 10% dębów w każdym 10-leciu) i odnawiania powstających luk w takich samych interwałach czasowych.
1088	kozioróg dębosz	<i>Cerambyx cerdo</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapobieganie usuwaniu lub niszczeniu starych dębów, 2. Usuwanie podrostu powodującego ocienienie drzew 3. Zwalczanie kolekcjonerstw. 4. Utrzymywanie w właściwej kondycji makrośrodków poprzez zapobieganie ich fragmentacji i systematyczne nasadzenia dębów, 5. Utrzymanie poziomu wód gruntowych, 6. Podjęcie prób reintrodukcji kozioroga dębosza na stanowiska przez niego opuszczone (pod warunkiem, że te odpowiadają potrzebom kozioroga i gwarantują

ZALECENIA OCHRONNE

			utrzymanie jego populacji).
1082	kreślinek nizinny	<i>Graphoderus bilineatus</i>	Zachowanie lub poprawa stanu czystości wód na stanowiskach gatunku. Ze względu na niedostatecznie poznane wymagań siedliskowych i stanu populacji gatunku na terenie kraju, dokładniejsze zalecenia będą możliwe do sformułowania po dokładniejszych badaniach.
1081	pływak szerokobrzeżek	<i>Dytiscus latissimus</i>	j.w.
4026	zagłębek bruzdkowany	<i>Rhyodes sulcatus</i>	Głównie ochrona bierna: 1.Tworzenie rezerwatów przyrody z ochroną ścisłą, z otuliną, gdzie prowadzona jest ekstensywna gospodarka leśna. 2.W obszarach NATURA 2000 - zwiększanie akumulacji martwego drewna oraz - tam gdzie to możliwe - prowadzić ekstensywną gospodarkę leśną (przerębową) w taki sposób by nie zaburzyć struktury wiekowej i warstwowej lasu, z pozostawianiem części starych drzew (np. około 5/ha) do naturalnego rozpadu. 3.Tworzenie zasobnych w martwe drewno korytarzy ekologicznych między subpopulacjami gatunku.
1086	zgniotek cynobrowy	<i>Cucujus cinnaberinus</i>	Głównie ochrona bierna: 1.Zwiększanie powierzchni obszarów objętych ochroną ścisłą (lub wprowadzać w leśnych obiektach chronionych ochronę bierną) 2.Pozostawianie w siedliskach odpowiedniej ilości martwego drewna (co najmniej 10 drzew martwych - stojących lub powalonych/ złamanych, o „pierśnicy” co najmniej 30 cm, na 1 ha).
1013	poczwarówka Geyera	<i>Vertigo geyeri</i>	1.Zapobieganie sukcesji roślinnej poprzez wycinanie podrostów drzew i krzewów, czy wykaszanie trzciny. 2.Przeciwdziałanie nielegalnemu wydobywaniu torfu.
1014	poczwarówka zwężona	<i>Vertigo angustior</i>	1.Zapobieganie sukcesji roślinnej poprzez usuwanie podrostów drzew i krzewów, koszenie lub wypas (z pozostawieniem corocznie części powierzchni nieskoszonej lub niewypasanej). 2.Zapobieganie przesuszeniu stanowisk, poprawa stosunków wodnych. Dla części stanowisk jest wdrażany projekt finansowany ze środków EkoFunduszu, który ma na celu poprawę stosunków wodnych, tak, żeby odpowiadały one wymaganiom poczwarówki zwężonej.
1016	poczwarówka jajowata	<i>Vertigo moulinsiana</i>	1.Zapobieganie sukcesji roślinnej poprzez wycinanie podrostów drzew i krzewów, czy wykaszanie trzciny. 2.Utrzymywanie lub odtwarzanie odpowiedniego poziomu nawodnienia.

ZALECENIA OCHRONNE

4056	zatozcek łamliwy	<i>Anisus vorticulus</i>	<p>1. Utrzymanie lub poprawa jakości siedlisk. Nie dopuszczać do zanieczyszczania i zaśmiecania, a zwłaszcza do fizycznego niszczenia płytkich części wód, które zamieszkiwane są przez zatoczka łamliwego. Proponuje się wyraźne oznaczenie stanowisk zatoczka w terenie, jako miejsc objętych ochroną, wolnych od działalności rekreacyjnej.</p> <p>2. W przypadku stanowisk w starorzeczach zagrożonych postępującą sukcesją, spowodowaną odcięciem starorzecza od rzeki, przywrócenie kontaktu z rzeką.</p>
1096	minóg strumieniowy	<i>Lampetra planeri</i>	<p>1. Usuwanie barier migracyjnych.</p> <p>2. Poprawa jakości wody (polegającej na eliminowaniu wszelkich źródeł zanieczyszczeń).</p> <p>Przeprowadzone badania, ze względu na ich zakres wynikający ze specyfiki monitoringu, nie dają podstaw do formułowania bardziej szczegółowych propozycji.</p>
1106	łosoś atlantycki	<i>Salmo salar</i>	<p>1. Usuwanie barier migracyjnych.</p> <p>2. Poprawa jakości wody (polegającej na eliminowaniu wszelkich źródeł zanieczyszczeń).</p> <p>3. Poprawa jakości hydromorfologicznej cieków poprzez pozostawianie w korycie grubego rumoszu drzewnego, poprawę możliwości migracji bocznej koryta, a także wprowadzenie bezwzględnego zakazu poboru kruszywa z koryta rzeki.</p>
1109	lipień	<i>Thymallus thymallus</i>	<p>1. Usuwanie barier migracyjnych.</p> <p>2. Poprawa jakości hydromorfologicznej rzeki: zachowanie naturalnej roślinności brzegowej, pozostawianie w korycie grubego rumoszu drzewnego, poprawy możliwości migracji bocznej koryta.</p> <p>3. Ograniczanie kłusownictwa, monitorowanie liczebności populacji</p> <p>4. Ochrona wód przed zanieczyszczeniami (uporządkowanie gospodarki ściekowej w zlewni, rozwiązanie problemu odpadów komunalnych).</p>
1124	kiełb białołęty	<i>Gobio albipinnatus</i>	<p>1. Utrzymywanie możliwie najlepszej jakości wody (eliminowanie wszelkich źródeł zanieczyszczeń punktowych i obszarowych w dorzeczu, uporządkowanie gospodarki ściekami i odpadami komunalnymi w zlewniach)</p> <p>2. Przeciwdziałanie tworzeniu ewentualnych przeszkód migracyjnych.</p> <p>3. Zaniechanie ingerencji w morfologię koryta: zakaz poboru kruszywa z koryta rzeki, zachowanie naturalnej roślinności brzegowej, pozostawianie w korycie grubego rumoszu drzewnego oraz odtwarzanie łączności ze</p>

ZALECENIA OCHRONNE

			<p>starorzeczami; zachowywanie dużej różnorodności mikrosiedlisk w korycie.</p> <p>Przeprowadzone badania, ze względu na ich zakres wynikający ze specyfiki monitoringu, nie dają podstaw do formułowania bardziej szczegółowych propozycji.</p>
1130	boleń	<i>Aspius aspius</i>	<p>1.Zachowanie możliwie najlepszej jakości wody (co polega na eliminowaniu wszelkich źródeł zanieczyszczeń)</p> <p>2.Przeciwdziałanie tworzeniu ewentualnych przeszkód migracyjnych.</p> <p>3.Zaniechanie ingerencji w morfologię koryta: zakaz poboru kruszywa z koryta rzeki, zachowanie naturalnej roślinności brzegowej, pozostawianie w korycie grubego rumoszu drzewnego oraz odtwarzanie łączności ze starorzeczami; zachowywanie dużej różnorodności mikrosiedlisk w korycie.</p> <p>Przeprowadzone badania, ze względu na ich zakres wynikający ze specyfiki monitoringu, nie dają podstaw do formułowania bardziej szczegółowych propozycji.</p>
1134	różanka	<i>Rhodeus sericeus amarus</i>	<p>1.Utrzymanie i poprawa jakości wody (uporządkowanie gospodarki ściekami i odpadami komunalnymi w zlewniach).</p> <p>2.Zachowanie naturalnej roślinności brzegowej, pozostawiania w korycie grubego rumoszu drzewnego oraz odtworzenie łączności ze starorzeczami, zakaz poboru kruszywa z koryta rzeki. Konieczne jest zachowanie dużej różnorodności mikrosiedlisk w korycie.</p>
1145	piskorz	<i>Misgurnus fossilis</i>	<p>1.Utrzymywanie i zwiększanie różnorodności siedlisk (zwłaszcza w strefie brzegowej), utrzymania łączności pomiędzy zbiornikami wodnymi, przywracania możliwości migracji bocznej koryta oraz zakaz poboru kruszywa z dna rzeki.</p> <p>2.Zachowanie możliwie najlepszej jakości wody poprzez eliminowanie wszelkich źródeł zanieczyszczeń.</p> <p>3.Zapewnienie piskorzowi optymalnej ochrony podczas odłowów ryb ze stawów.</p> <p>Przeprowadzone badania, ze względu na ich zakres wynikający ze specyfiki monitoringu, nie dają podstaw do formułowania bardziej szczegółowych propozycji.</p>
1146	koza złotawa	<i>Sabanejewia aurata</i>	<p>Podstawowe zalecenia ochronne to uporządkowanie gospodarki ściekami i odpadami komunalnymi w zlewniach, bezwzględny zakaz poboru kruszywa z koryta</p>

ZALECENIA OCHRONNE

			rzeki, zachowanie naturalnej roślinności brzegowej.
1149	koza	<i>Cobitis taenia</i>	<p>1. Zachowania naturalnej roślinności brzegowej, pozostawienia w korycie rzeki grubego rumoszu drzewnego, przywracanie możliwości migracji bocznej koryta oraz zakaz poboru kruszywa z dna rzeki.</p> <p>2. Utrzymywanie lub poprawa jakości wody poprzez eliminowanie wszelkich źródeł zanieczyszczeń.</p> <p>Przeprowadzone badania, ze względu na ich zakres wynikający ze specyfiki monitoringu, nie dają podstaw do formułowania bardziej szczegółowych propozycji.</p>
1163	głowacz białopłetwy	<i>Cottus gobio</i>	<p>1. Udrażnianie cieków, uporządkowaniu gospodarki ściekowej w zlewni, rozwiązaniu problemu odpadów komunalnych a także wprowadzeniu zakazu budowy spiętrzeń.</p> <p>2. Poprawa jakości hydromorfologicznej rzek poprzez zachowanie naturalnej roślinności brzegowej, pozostawianie w korycie grubego rumoszu drzewnego, poprawę możliwości migracji bocznej koryta, a także wprowadzenie bezwzględnie zakazu poboru kruszywa z koryta rzeki.</p>
1164	brzana	<i>Barbus barbus</i>	<p>1. Utrzymywanie lub poprawa jakości wody (co polega na eliminowaniu wszelkich źródeł zanieczyszczeń), oraz przeciwdziałanie tworzeniu ewentualnych przeszkód migracyjnych.</p> <p>2. Usuwanie istniejących przeszkód migracyjnych</p> <p>Przeprowadzone badania, ze względu na ich zakres wynikający ze specyfiki monitoringu, nie dają podstaw do formułowania bardziej szczegółowych propozycji.</p>
2484	minóg ukraiński	<i>Eudontomyzon mariae</i>	Działania o znaczeniu podstawowym to: zachowanie możliwie najlepszej jakości wody (co oznacza eliminowanie lub ograniczanie wszelkich źródeł zanieczyszczeń) oraz przeciwdziałanie tworzeniu kolejnych barier migracyjnych w rzece.
2503	brzanka	<i>Barbus meridionalis (Barbus peloponnesius)</i>	<p>Głównym celem działania powinno być przede wszystkim zachowanie możliwie najlepszej jakości wody (co polega na eliminowaniu wszelkich źródeł zanieczyszczeń), oraz przeciwdziałanie tworzeniu ewentualnych przeszkód migracyjnych.</p> <p>Przeprowadzone badania, ze względu na ich zakres wynikający ze specyfiki monitoringu, nie dają podstaw do formułowania bardziej szczegółowych propozycji.</p>
2511	kiełb Kesslera	<i>Gobio kessleri</i>	Uporządkowanie gospodarki ściekami i odpadami komunalnymi w zlewniach, bezwzględny zakaz poboru

ZALECENIA OCHRONNE

			kruszywa z koryta rzeki, zachowanie naturalnej roślinności brzegowej, pozostawianie w korycie grubego rumoszu drzewnego oraz odtworzenie łączności ze starorzeczami. Ważne jest zachowanie dużej różnorodności mikrosiedlisk w korycie. Warunkiem jest zaniechanie ingerencji w morfologię koryta.
9000	brzana karpacka	<i>Barbus cyclolepis</i>	Na podstawie uzyskanych wyników nie można zaproponować żadnych specjalnych działań mających na celu ochronę brzany karpackiej. Podobnie jak w przypadku brzany i brzanki, najważniejsze mogą być: poprawa jakości hydromorfologicznej rzeki, usuwanie barier migracyjnych, i eliminowanie źródeł zanieczyszczenia i eutrofizacji wody.
1197	grzebiuszka ziemna	<i>Pelobates fuscus</i>	1.Zachowanie bądź odtworzenie śródpolnych i śródłukowych oczek wodnych, w miejscach, gdzie obserwuje się ich zanikanie. 2.Ograniczanie stosowania różnego rodzaju środków chemicznych w uprawie roślin (pestycydów, herbicydów, nawozów sztucznych, itp.); dla grzebiuszki tereny rolnicze są ważnym siedliskiem bytowania, a śródpolne i śródłukowe oczka wodne miejscem występowania kijanek. 3.Wskazane byłoby ograniczenie stosowania zabiegów pielęgnacyjnych na polach przy użyciu ciężkiego sprzętu 4.Zakaz wypalania roślinności 5.Zabezpieczanie szlaków migracji płazów w pobliżu dróg.
1188	kumak nizinny	<i>Bombina bombina</i>	Wzmożenie ochrony biernej: zachowanie dogodnych siedlisk w stanie niezmienionym i obejmowania ochroną nowych terenów. Ochrona czynna: pogłębianie zbiorników, które uległy eutrofizacji.
1193	kumak górski	<i>Bombina variegata</i>	1. Ograniczanie ruchu na drogach gruntowych, tak aby odbywał się poza okresem rozrodczym. 2. Tworzenie w pobliżu istniejących (zagrożonych zniszczeniem lub wyschnięciem) stanowisk rozrodczych nowych zbiorników o łącznej powierzchni odpowiadającej tej już istniejącej.
1201	ropucha zielona	<i>Bufo viridis</i>	Przeciwdziałanie zarastaniu zbiorników i ich bezpośredniego otoczenia.
1202	ropucha paskówka	<i>Bufo calamita</i>	j.w.
1203	rzekotka drzewna	<i>Hyla arborea</i>	1. Wzmożenie ochrony biernej: zachowanie dogodnych siedlisk w stanie niezmienionym i obejmowania ochroną nowych terenów. 2. Ochrona czynna: pogłębianie zbiorników, które uległy

ZALECENIA OCHRONNE

			eutrofizacji. 3. Zapobieganie zanieczyszczeniu zbiorników.
1166	traszka grzebieniasta	<i>Triturus cristatus</i>	1. Przeciwdziałanie wylewaniu ścieków i wyrzucaniu śmieci do zbiorników wodnych, 2. Przeciwdziałanie zabudowywaniu terenu w ich bezpośredniej bliskości zbiorników (co nie tylko zabiera siedliska, ale też powoduje spadek poziomu wód gruntowych). 3. Hamowanie sukcesji poprzez wycinkę drzew i krzewów wokół zbiorników, usuwanie nadmiaru trzciny czy pałki, oczyszczanie zbiorników z nadmiaru roślinności podwodnej i innej materii organicznej.
2001	traszka karpacka	<i>Triturus montandoni</i>	1. Ograniczanie ruchu na drogach gruntowych, tak aby odbywał się poza okresem rozrodczym. 2. Tworzenie w pobliżu istniejących (zagrożonych zniszczeniem lub wyschnięciem) stanowisk rozrodczych nowych zbiorników o łącznej powierzchni odpowiadającej tej już istniejącej.
1207	żaba jeziorkowa	<i>Rana lessonae</i>	Utrzymywanie wysokiego poziomu wód gruntowych, ewentualnie w obszarach gdzie jest to niemożliwe pogłębianie zbiorników rozrodczych. W przypadku stanowisk znajdujących się na terenach rolniczych ograniczanie stosowania pestycydów i nawozów sztucznych na otaczających je polach i tworzenie stref buforowych wokół zbiorników (pas ziemi bez intensywnych zabiegów rolnych o szerokości 10-30 m). W miejscach przecięcia szlaków migracji płazów z drogami konstruowanie przejść dla płazów lub budowanie zastępczych zbiorników rozrodczych.
1214	żaba moczarowa	<i>Rana arvalis</i>	Utrzymywanie wysokiego poziomu wód gruntowych, ewentualnie w obszarach gdzie jest to niemożliwe należałoby pogłębianie zbiorników rozrodczych. W przypadku stanowisk znajdujących się na terenach rolniczych ograniczanie stosowania pestycydów i nawozów sztucznych na otaczających je polach. W miejscach przecięcia szlaków migracji płazów z drogami konstruowanie przejść dla płazów, w miejscach gdzie jest to niemożliwe stosować doraźną metodę przenoszenia płazów.
1212	żaba śmieszka	<i>Rana ridibunda</i>	Nie jest możliwe sformułowanie konkretnych wskazań. Zagrożenia związane z wędkarstwem i obecnością ryb w zbiornikach są trudne do ograniczenia, ponieważ gatunek ten zasiedla głównie większe i głębsze zbiorniki, w których ryby prawie zawsze występują.
1213	żaba trawna	<i>Rana</i>	W miejscach przecięcia szlaków migracji tej żaby z

ZALECENIA OCHRONNE

		<i>temporaria</i>	<p>drogami powinny być konstruowane przejścia dla zwierząt, w miejscach gdzie jest to niemożliwe stosować doraźną metodę przenoszenia płazów.</p> <p>Utrzymywanie wysokiego poziomu wód gruntowych, ewentualnie w obszarach gdzie jest to niemożliwe pogłębianie zbiorników rozrodczych.</p> <p>Ograniczanie stosowania pestycydów i nawozów sztucznych.</p> <p>Przeciwdziałanie zaśmiecaniu i zasypywaniu zbiorników wodnych.</p>
1210	żaba wodna	<i>Rana esculenta</i>	<p>Utrzymywanie wysokiego poziomu wód gruntowych, ewentualnie w obszarach gdzie jest to niemożliwe pogłębianie zbiorników rozrodczych.</p> <p>W przypadku stanowisk znajdujących się na terenach rolniczych ograniczanie stosowania pestycydów i nawozów sztucznych na otaczających je polach, a przede wszystkim tworzenie wokół zbiorników stref buforowych (pas ziemi bez intensywnych zabiegów rolnych o szerokości 10-30 m).</p>
-	żaby zielone	<i>Rana esculenta complex</i>	<p>Utrzymywanie wysokiego poziomu wód gruntowych, ewentualnie w obszarach gdzie jest to niemożliwe pogłębianie zbiorników rozrodczych.</p> <p>W przypadku stanowisk znajdujących się na terenach rolniczych ograniczanie stosowania pestycydów i nawozów sztucznych na otaczających je polach i tworzenie stref buforowych wokół zbiorników (pas ziemi bez intensywnych zabiegów rolnych o szerokości 10-30 m).</p> <p>W miejscach przecięcia szlaków migracji płazów z drogami konstruowanie przejść dla płazów lub budowanie zastępczych zbiorników rozrodczych.</p>
1209	żaba zwinka	<i>Rana dalmatina</i>	<p>Utrzymywaniu odpowiedniego stanu zbiorników rozrodczych: doświetlanie zbiorników poprzez wycięcie części drzew w ich pobliżu, pogłębianie i oczyszczanie zbiorników.</p> <p>W razie konieczności zniszczenia stanowiska budować nowe zbiornik dogodne dla gatunku.</p>
1283	gniewosz plamisty	<i>Coronella austriaca</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Regularna pielęgnacja powierzchni otwartych, a zwłaszcza nasłonecznionych i o ekotonalnym charakterze (utrzymywanie otwartych, nasłonecznionych przestrzeni, a także zwiększanie liczby potencjalnych kryjówek) 2. Ograniczenie eliminacji węży związanej w ich ewentualnym wyłapywaniem i z zabijaniem. 3. Popularyzację informacji o wężach 4. Proponuje się objęcie niektórych stanowisk strefą

ZALECENIA OCHRONNE

			ochronną i ograniczenie ruchu turystycznego, np. poprzez ustawienie szlabanów na wjazdach w obręb stanowiska.
1281	wąż Eskulapa	<i>Zamenis longissimus (Elaphe longissima)</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawianie warunków do składania i inkubacji jaj oraz zwiększanie liczby miejsc do ukrywania się (budowa kopców złożonych z trocin i gałęzi lub trocin, gałęzi i kamieni) 2. Odkrzaczania fragmentów terenu. 3. Eliminacja kłusownictwa. 4. Ogradzanie niektórych stanowisk (np. Krywe) i umieszczenie informacji o zakazie wstępu na ich powierzchni. <p>Działania w zakresie ochrony siedlisk są prowadzone w ramach programu „Czynna ochrona siedlisk i rozpoznanie stanu populacji węża Eskulapa w Bieszczadach Zachodnich”.</p>
1220	żółw błotny	<i>Emys orbicularis</i>	<p>Wszystkie stanowiska zasiedlone przez żółwie błotne należy pielęgnować pod kątem utrzymania, a niekiedy poprawy jakości siedlisk wodnych i lądowych.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymanie odpowiednich powierzchni wodnych, zachowanie jakości wody, licznych skupisk różnych typów roślinności stanowiących kryjówki i miejsca do wygrzewania się, miejsc bytowania zróżnicowanej bazy pokarmowej; pogłębianie zbiorników wodnych 2. Zapobieganiu zarastaniu łągowisk (odstąpienie terenu z samosiejek bądź podrostów drzew, np. robinii akacjowej i sosny zwyczajnej). 3. Ochrona łągowisk przed drapieżnikami 4. Obejmowanie wybranych stanowisk ochroną rezerwatową 5. Wyłączenie z gospodarki rolnej pewnych otwartych płatów środowiska, które są prawdopodobnie łągowiskami żółwia błotnego 6. Ograniczanie ruchu pojazdów Lasów Państwowych w okresie składania jaj przez żółwie 7. Grodzenie łągowisk zapobiegające przypadkowemu wjechaniu na gniazdo żółwia.
1308	mopek	<i>Barbastella barbastellus</i>	<p>Tereny leśne: pozostawianie większej liczby liściastych drzew obumierających i martwych na obszarach leśnych. W lasach, w których liczba drzew obumierających i martwych oraz drzew o pierśnicy powyżej 25 cm, które zapewniają schronienia, jest niewystarczająca dla gatunku - mocowanie desek do drzew na wysokości ok. 5-7 m imitujących szczeliny, pęknięcia i płyty odstającej kory, które to schronienia gatunek preferuje.</p>

ZALECENIA OCHRONNE

			Schronienia zimowe: przeciwdziałanie niepokojeniu nietoperzy (zabezpieczenie wejść do obiektów i ich konserwacja; udostępnianie obiektów do zwiedzania tylko w okresie letnim). Prowadzenie działalności edukacyjnej.
1323	nocek Bechsteina	<i>Myotis bechsteinii</i>	Schronienia zimowe: skuteczne zabezpieczanie ich przed niekontrolowaną penetracją ze strony osób postronnych w okresie hibernacji nietoperzy. Do zabezpieczeń takich należą tradycyjnie stosowane kraty o wymiarach zalecanych dla otworów wejściowych do zimowych kryjówek nietoperzy. W przypadku niektórych schronień (np. Międzyrzecki Rejon Umocniony) należy skuteczniej przeciwstawić się aktom wandalizmu, takim jak niszczenie krat przy głównych wejściach do systemu i drzwi do pancerwerków. Brak sugestii co do ochrony odnośnie stanowisk letnich na terenach leśnych.
1318	nocek tydkowłosy	<i>Myotis dasycneme</i>	Schronienia zimowe: skuteczne zabezpieczenie ich przed niekontrolowaną penetracją ze strony osób postronnych w okresie hibernacji. Do zabezpieczeń takich należą tradycyjnie stosowane kraty o wymiarach zalecanych dla otworów wejściowych do zimowych kryjówek nietoperzy. W przypadku niektórych schronień (np. Międzyrzecki Rejon Umocniony) należy przeciwdziałać aktom wandalizmu, takim jak niszczenie krat przy głównych wejściach do systemu i drzwi do pancerwerków. Schronienia letnie: W kolonii letniej w Lubni nie wykonywać remontów budynku, zwłaszcza dachu, bez porozumienia ze specjalistą. W kolonii letniej w Jeleniewie, konieczne prace remontowe wykonywać prace poza okresem przebywania kolonii nietoperzy w kościele, zachować istniejące przestrzenie wewnętrzne i wloty do schronienia oraz używać nietoksycznych materiałów podczas realizacji prac remontowych.
1321	nocek orzężony	<i>Myotis emarginatus</i>	Ponieważ monitorowane stanowiska nocka orzężonego pokrywają się ze stanowiskami kolonii podkowca małego, wszystkie niezbędne działania zostaną przeprowadzone w ramach <i>Programu ochrony podkowca małego</i> przez Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody "pro Natura".
1303	podkowiec mały	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	Schronienia letnie: Część monitorowanych stanowisk wymaga takich zabiegów ochronnych, jak wymiana pokrycia dachu, instalacja platformy na guano, zabezpieczenie wlotów lub wejścia czy nasadzenie drzew wokół obiektu. Wszystkie te działania zostaną

ZALECENIA OCHRONNE

			przeprowadzone w ramach <i>Programu ochrony podkowca małego</i> przez Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody "pro Natura".
--	--	--	---